

: Posamezna številka 6 vinarjev :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. jutraj, ob ponedeljkah ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1 20, z dostavljanjem na dom K 1 50; s pošto celoletno K 20—, polletno K 10—, četrtletno K 5—, mesečno K 1 70. Za inozemstvo celoletno K 30—.

: Telefon številka 303. :

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 8. Opisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. Za odgovor je priložiti znamko.

: Telefoni številka 303. :

Našim cenjenim naročnikom.

Od 1. junija t. l. naprej znaša naročnina na „Jutro“ v Ljubljani z dostavljanjem na dom mesečno K 1 50, četrtletno K 4 50, polletno K 9—, celoletno K 18—; s pošiljanjem po pošti v avstro-ogrski monarhiji ter Bosni in Hercegovini mesečno K 1 70, četrtletno K 5—, polletno K 10—, celoletno K 20—; za inozemstvo četrtletno K 7 50, polletno K 15—, celoletno K 30—.

Da ne bo kakih pomot, sporočamo našim cenj. naročnikom tudi to: povišanje naročnine se začne pri vsakem naročniku od dneva, do katerega ima že plačano naročnino; oni ki so naročnino že plačali do 1. julija, avgusta, ali tudi do konca leta po dosedanjih ceni, bodo plačevali povišano naročnino šele od 1. julija, avgusta itd., oziroma od novega leta naprej. In tudi vsem onim ki podaljšajo pred prvim junijem naročnino, ali se pa pred tem dnevom naročijo na „Jutro“, se bo računala naročnina od dneva, do katerega jo plačajo, po dosedanjih ceni; to velja tudi za vse zaostanke.

Ko sporočamo to našim cenj. naročnikom, jih prosimo tudi, da bi redno plačevali naročnino, ker samo na ta način bo „Jutro“ zasiguran obstoj.

Politiški bojkot.

„Edina pot“ rešitve, ki jo vidijo klerikalci pri svojem boju za obstanek — tako trdi zadnji „Slovenec“ — je politični bojkot. Da bo stvar bolj razumljiva: povemo to bolj z domačimi besedami, politični bojkot pomeni: ali pripadati nam, ali pa te ne poznamo in poginješ.

Klerikalci so sicer ta bojkot že zdavnaj izvajali, ampak javno so ga proglasili šele sedaj. Treba je namreč precej velike domišljivosti, ako si ena stranka predstavlja, da je vse od nje odvisno in da propadejo vsi, ki jim ona odtegne svojo milost. Tak bojkot je le znamenje strahu in je znak strahovlade po onem starem rimskem gestu, ki ga je proglasil rimski tiran z besedami: Naj me le sovražijo, samo da se me boje.

Toda zgodovina uči, da se da vlada pod takim geslom težko dolgo obdržati, in tako tudi klerikalnemu terorizmu ne moremo prerokovati dolgega življenja, ako je posegel po tem zadnjem sredstvu.

Bodočnost ima le stranka, ki je priljubljena in se ji ljudje iz lastne volje in iz ljubezni do njenih voditeljev podvržejo in se z veseljem bore zanj. Klerikalna stranka pa ni priljubljena in njeni voditelji še manj.

Ako hočejo klerikalci ljudi z nasiljem spraviti pod se, lahko vedo, kako zavedni in zvesti pristaši ji bodo, posebno ko se to nasilje naša posebno na ljudi, ki jim ni treba klerikalnega razsvetljenja, da bi vedeli, kaj je prav in kaj ni prav. In vendar vidi „Slovenec“ v tem „edino pot“.

Politični bojkot so proglasili klerikalci takoj po ljubljanskih volitvah proti narodno-napredni stranki — menda zato, ker je bilo izvoljenih premalo Nemcev in klerikalcev. Po Reiserjevi zmagi v Ljubljani so se lotili uradništva, očitali so mu, da je nepatriotično, antinacionalno, neprevidezno in nehalno, — menda zato, ker je uradništvo volilo svojega naprednega stanovskega tovariša. V zadnji številki pa se je „Slovenec“ spravil — menda ker je videl, da vse denunciacije in grožnje nič ne pomagajo — na dijaštvo.

Uradništvo in dijaštvo — tako misli „Slovenec“ — se da z največjim uspehom terorizirati in denuncirati.

Vse višje in šolske oblasti je klical „Slovenec“ na pomoč, ker niso klerikalci zmagali. Kakor da jim

mogle višje in šolske oblasti pomagati, ako ljudje ne marajo podpirati njihovega narodnega izdajstva.

Pri uradnikih „Slovenec“ pritiska na patriotično struno — pri dijaštvu pa se je povsod do laži, da je naša srednja šola svobodomiselnost — ko je vsem znano, koliko nezakonitega klerikalizma je danes ravno na srednji šoli. Značilno pa je, da v kljub vsem pridigam in eksercijam dijaštvo ne izgubi narodnih in kulturnih idealov in da stoji razun par izjem, v boju za napredek svojega naroda, vkljub temu, da je katehetu dovoljena vsaka agitacija, dočim je pri drugih profesorjih strogo prepovedano dotikati se sploh kakih vprašanj, da, klerikalci so celo mnjenja, da profesor — seveda napredni — niti kandidirati ne sme, kaj šele da bi agitiral. In to klerikalce zelo jezi, da imamo Slovenci tako zdravo mladino, ki se zaveda svoje dolžnosti in neče postati štreberska. Ker sama neče to postati, so ji napovedali bojkot.

Kaj se pravi štreber, je vsem znano, v našem jeziku za takega človeka niti imena nimamo, kar je znamenje, da do zadnje dobe niti poznali nismo štreberjev. Klerikalci pa jih hočejo s silo vzgajati: Zato so razglasili povelje: študent bodi štrebar, ali pogini, to se pravi: mi imamo dosti služb, dajmo jih samo klerikalcem, postani torej klerikalec, odpovej se vsem narodnim in kulturnim idealom in boš dobil službo. Tako so klerikalci poslali vabilo vsem koritarjem — ki je kranjski izraz za štrebarje, to je za take ljudi, ki po hrbtu drugih plezajo navzgor in na videz radi kažejo to ali ono prepričanje — kakor bolj kaže — samo da se jim dobro godi.

Tako hočejo klerikalci izpriditi našo mladino, uničiti značaje in s takimi malovrednimi ljudmi — mislijo — jim bo najlažje vladati. Za denar namreč taki ljudje — vsaj na videz — store vse. Kaj so jim ideali, kaj žrtve! Da se le nim dobro godi!

Klerikalci so torej nastavili za neznačajne ljudi zelo zapeljivo past.

Tako-le pravijo:

Mi poslej ne bomo poznali nikogar več, ki ni naš. Doslej smo oddajali službe in podpore v deželi in iz dežele blagajne tudi skromno naprednim dijakom, ker smo mislili da se bodo izpreobrili. Ker pa se vidi, da iz naprednega dijaka postane napreden uradnik, bomo poslej pustili

vse obzire na stran in bomo podpirali samo one, ki se bodo poklerikalili in samo ti bodo dobili v deželi službo.

Ako prav razumemo je stvar taka: doslej klerikalci niso imeli toliko svojih ljudi, da bi mogli vse napolniti, zato je prišel tuintam kak pošten človek do službe in podpore, do česar je imel kot domačin pravico. Po mnenju klerikalcev pa uradnik ne sme imeti svojega prepričanja, ker je človek s svojim prepričanjem značajan človek in tak je za strahovlado neporaben. Zato vabijo klerikalci v svoje vrste neznačajne. Postani klerikalec in dobiš deželno službo, korito, podporo ali kar hočeš.

Človek bi mislil, da imajo ljudje ene dežele v Avstriji iste pravice: toda na Koroškem jih ima Nemec več od Slovence, na Kranjskem klerikalec več od naprednega človeka. Na Koroškem obsojamo odpadnike in renegate in obsojamo nasilje, s katerim se pritiska na slovensko narodno prepričanje, v domači deželi pa napovedujemo že mladini najnesramnejši bojkot zaradi njenega slovenskega naprednega mišljenja. Ali niso to skrajno korumpirane razmere!

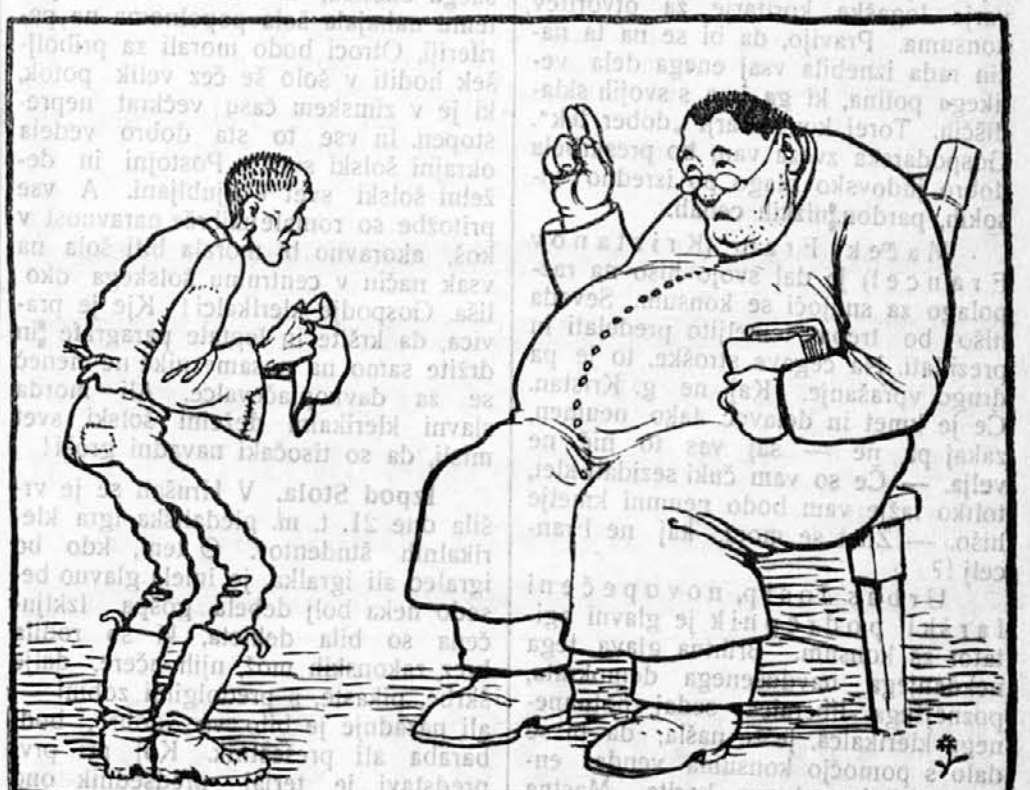
„Slovenec“ imenuje politični bojkot kot „edino pot“ in „najboljše sredstvo“ ki so si ga mogli klerikalci izmisliti. Nas to le veseli, ker vidimo, da je to tudi zadnja pot. Tako nasilje bo rodilo odpor proti strahovladi — in ta bo prinesel med napredne vrste novih bojovnikov, klerikalna stranka pa bo poginjala na svojih navidez — pristaših, ki jih bo pridobila s tem bojkotom. Bog ji požegaj na njenih štrebarjih, parazitih in koritarjih. Naj se nažlampajo, da bodo pokali v svojem klerikalnem — prepričanju.

Izstradali niste učiteljev — z bojkotom ne bode uničili slovenskega narodnega in naprednega mišljenja.

Ogenj ljubezni do naroda in domovine bo svetil na vašo — edino pot — pogube.

Iz slovenskih krajev.

Iz Črnuča. Najbolj potrati radi napredne zmage v Ljubljani je gotovo črnuški župnik Nikolaj Starzinski, kajti sedaj je imel kar dve pridigi samo o ljubljanskih nunah in volitvah. V nedeljo je na shod socialnih demokratov poslal svojega inteligenta Martinovega Johana. A na svoje začudenje je epazil, da ni vajen tako nesramno lagati kot znajo vsi voditelji „Esele-sovci“. Toda ta je, kakor se spodobi rad prevzel krčansko delo vnetega župnika. V četrtke je prav pridno agitiral za državnozbornske volitve in pravil svojim vrlim kristjanom, da na Črnučah za to ne bo nobenega klerikalnega shoda, ker so se poslanci zbal „Jutra“ in črnuških liberalnih zverin. Nam je tudi prav! Trdovratno pa Nikolaj molči o svoji lepi Marijini družbi, katere device hodijo ponoči in skovikajo kakor sove po vasi. Ljudje pravijo, da iščejo baje za župnika toli zaželjenih čukov in ne dajo pokoja drugim pametnim ljudem. Ko je župnik prišel na Črnuče, zaželel je novega farovža, dasiravno je stari dovolj velik in lep kot grad, ker se mu pa tej prošnji, oziroma tej zahtevi ni ugo-

Boga se boj — še bolj pa nas, pokoren bod' nam vsaki čas!

Posebno zdaj, k' volitve so prišle v državno zbornico.

Voliti naš pristaš ne sme, kakor velevala mu srce.

Tako naj voli, kakor mi smo voliti zapovedali.

Najboljše je za vsakega, da nam glasovnico odda.

Mi jo izpolnimo tako, da prav za sveto vero bo.

Kdor volil bo nasprotnika, pekelnski ogenj čaka ga.

Zato, kristjan preljubi moj, krščansko voli, nas se boj!

Bav-Bav.

dilo, je čakal na občinske volitve, da bi bili izvoljeni župan in odborniki po njegovi volji. Pa tudi tukaj se je osmolil. Čudno se nam zdi, da danesne fajmoštri kar konkurajo med seboj, kdo bo postavil lepše in udobnejše župnišče — na stroške ubogih kmetov. — Bodoči črnuški čuki so pretečeni teden nabirali po fari les za svoje gnezdo (Društveni dom) in niso bili pri tem svojem poslu nič preveč izbirični. Šli so po stari farski nasilnosti fehtati tudi one ljudi, katere je malo poprej župnik zmerjal z liberalci in barabami. Sedaj pa župnik prav toplo priporoča tlako za društveni dom in obljublja moškim in ženskam zato večno zveličanje. Prepričani smo, da se trezni kmetje ne bodo usedli na limanice čukom in fajmoštru in denar raje porabili za kaj drugega kakor pa za čukarski dom. Če ima župnik preveč denarja, naj ga raje sam plača.

Iz Poljan nad Škofjo loko. Štirinajst let smo imeli mežnarja. Pijanec je bil res in klerikalec tudi, ampak za delo vseeno dober. Lansko leto mu je naš župnik Ramovš odpovedal. To je navsezadnje njegova stvar in nič ne povprašujemo po vzrokih. Ampak povedati hočemo, kaj je vse potem sledilo. Pride letošnji veliki teden in raznese se govorica, da božjega groba ne bo. Fajmošter so enkrat rekli, da je že pregrd, drugič, da je polomljen, potem, da ga novi mežnar ne zna sestaviti itd. In res nismo imeli božjega groba. Na Veliki ponedeljek pa stopi fajmošter Ramovš na prižnico in začne nekako takole: Molčal sem dozdaj, zdaj pa ne morem več. Zato nismo imeli božjega groba, ker ga je prejšnji

mežnar nalašč iz jeze polomil. In tako naprej, saj veste, kako znajo naši fajmoštri, ki se Ramovš od njih čisto nič ne razlikuje. Ni minilo dolgo, že pride po prejšnjega mežnarja na podlagi te fajmoštrove pridige orožnik. Tu pa se je izkazalo, da so bile fajmoštrove trditve od konca do kraja zlagane, in sedaj je bivši mežnar fajmoštra tožil, ta pa je, kakor čudež, če ga pisano pogledaš, stisnil rep med noge — in ni prišel k obravnavi, češ da je bolan. Obravnava se je preložila. Med tem pa je neki fajmoštrov podrepan letal okoli tožitelja, in slednji se mu je res posrečilo, da je možakarja, ki je, kakor smo že povedali, velik pijanec, upijal in mu dal podpisati neko stvar. Mož jo je res podpisal v pijanosti; na listu je bilo zapisano, da odstopa od tožbe proti fajmoštru Ramovšu. Tako se je naš fajmošter Ramovš z zvijačo rešil obsodbe, ki bi ga bila gotovo doletela. Ampak če se mu bo še kdaj tako srečno izteklo za to ne moremo jamčiti. Zato, gospod fajmošter Ramovš, brzdajte svoj jezik in dvakrat pretehtajte vsako besedo, predno jo izgovorite!

Iz Logatca. Konsumno društvo so sklenili ustanoviti logaški klerikalni koritarji. V ta namen se bo prezidala hiša Frana Mačka (Kristana). Sedaj nabirajo deleže po 5 K za napravo police in miz. Baje so že dobili kakih 50 kalinov na ta list. Vzrok in namen konsumna je, spraviti gotove koritarje h koritu. Klerikalni poslanec Drobnič jih je resno svaril in jim odsvetoval napravo konsumna, kazaje jim za zgled krahe enakih klerikalnih podjetij v Sodrski Cerkljici itd. — No, kdor ne

LISTEK.

FEDOR GRADIŠNIK:

Slovenska farmacevtska terminologija.

O farmaciji se je pri nas doslej pisalo toliko kakor nič. Menda sem bil jaz prvi, ki je pred dobrim mesecem slovenskemu občinstvu na tem mestu povedal, kaj je sploh farmacija. Natanko sem prepričan, da je še danes polovica naše inteligence popolnoma na nejasnem, kaj je pravzaprav farmacija, kaj je pravzaprav farmacevt. Pride vam človek v lekarno, prinese recept, zahteva to ali ono stvar, odide in misli, da so uslužbenci lekarne navadni trgovski pomočniki in niti na um mu ne pride, da je farmacevt baš tako akademsko izobražen človek, kakor doktor medicine, ju st ali pa kak profesor. In tega smo krivi mi sami in nikdo drugi! V novem občinskem volilnem redu za vojvodino Kranjsko smo sicer uvrščeni v drugi razred med doktorje profesorje itd. to je pa tudi vse, sicer smo pa še vedno homines minorum gentium!

Slisal sem sicer že večkrat stokati

o tem tega ali onega tovariša, toda da bi eden ali drugi le z mazincem mignil v izboljšanje razmer — tega ne!

Slovenski farmacevti nimamo niti enega stanovskega društva, razven gremija kranjskih lekarnarjev in predpisanega, od vlade diktiranega „Assistenten-Ausschuss“. Prvi ne sprejme v svoj delokrog drugega kot varovati interese lekarniških posestnikov in tu pa tam imenovati kaknega častnega člana, drugi pa ima zopet strogo določen delokrog in itak ne more razvijati strogo slovenskega delovanja, ker ga pri tem ovirajo razne zapreke, ki se za enkrat ne morejo odstraniti.

Po tem takem čaka bodoči akademski klub slovenskih farmacevtov v Pragi še mnogo, mnogo dela in le želeči je, da se ta klub ustanovi.

Pomislimo za danes le eno, ostala baš tako važna vprašanja si prihranimo za drugo priliko.

Danes hočemo govoriti par besed o naši farmacevtski terminologiji. Omenjam se za enkrat le na droge, to so korenine, cvetje, čaji itd. ter na razne golenične preparate, ki jih zahteva naše preprosto ljudstvo v ročni prodaji.

Nekaj neverjetnega je, kaj vse zahteva naš preprost človek v lekarni in pod kakimi imeni vam zahteva

svoja zdravila. Le za vsakomur znane Hoffmannove kapljice si je izmislila ljudska fantazija nad 50 imen in še več! Toda izmed vseh teh je le eno slovensko, to so srčne kapljice, vsa druga so čudni, spakdrani germanizmi.

Različna mazila, soke, obliže, tinkture itd. zahtevajo ljudje skoraj vse pod najneverjetnejšimi imeni, ki se rekrutirajo večinoma iz samih nemščizmov.

Vzemimo sedaj, da je v tej ali oni lekarni nastavljen asistent, ki ni Slovenec. Pridejo ljudje in zahtevajo to ali ono, uslužbenec jih ne razume, ne ve, kaj bi dal, pride v zadrego — ljudstvo pa drugič ne pride več, češ, ta človek ničesar ne zna... Tako izgube ljudje zaupanje...

Avstrijska farmacevtska zveza na Dunaju je sklenila izdati knjigo nemških in čeških ljudskih izrazov za droge in preparate. Zbirka bo služila le uslužbencom v lekarnah kot priročni leksikon. Ko sem čital v naših stanovskih glasilih o tem namenu, sem se naenkrat domislil naših domačih razmer in prišel sem do zaključka, da menda noben narod vsaj za zdaj, ko smo še navezani na tuje delavne moči, ni bolj potreben take zbirke ljudskih izrazov kot baš mi Slovenci. Poskusil sem torej srečo!

Pisal sem na Dunaj, če bi hoteli sprejeti poleg nemških in čeških izrazov tudi slovenske. Dobil sem ugoden odgovor in lotil sem se takoj dela... Tako dobimo tudi Slovenci zbirko farmacevtskih imen, kakor jih rabi naše ljudstvo sedaj. Povdarjam še enkrat, kakor jih rabi sedaj. Zbirka ne bo znanstvena, imela pa bo dvojen važen in praktičen pomen:

1. Služila bo onim asistentom, ki niso Slovenci, a so nastavljeni v kaki lekarni na Slovenskem, kot neizogibna priročna knjiga.

2. Nam Slovincem pa bo jasno pričala, kako malo smo v tem oziru doslej storili in koliko imamo še opraviti, predno iztrebimo vse nemščizme in spakdrane germanizme iz naše farmacevtske terminologije ter jih nadomestimo z lepimi, slovenskimi termini.

Zdi se mi, da to ne bo tako težko, kakor si človek v prvem hipu predstavlja. Treba je le malo dobre volje in ljubezni do stvari, pa enotnega, skupnega dela — in šlo bo lepo gladko!

Kdo je ljudi naučil teh spakdranih nemščizmov?

Lekarnarji sami! Na steklenicah za različne kapljice in na zavitkih za čaje itd. so imeli navadno nemške signature. Na

primer: Magentropien. Kmet kupi in čita. Do prihodnje rabe je že pozabil, kaj je čital, pride v lekarno in zahteva: trahen, trap, magtrak itd. Tako nastajajo naše čudne spakdranke.

Ali bi se temu ne dalo priti v okom? Brez dela in kar čez noč seveda ne!

Toda ko bi se sestavili za vse droge lepi, slovenski termini in bi lekarnarji ekspedirali vse opremljeno s slovenskimi etiketami in signaturami ter ljudi tako navajali na pravilne narodne izraze — potem bi v par letih bilo vse bolje in lepše... imeli bi potem resnično slovenske lekarne in ljudstvo bi zahtevalo svoja zdravila resnično slovensko.

Dokler pa tega ne bo, tako dolgo ne bomo mogli govoriti o domači farmacevtski terminologiji.

Veda.

Tretja številka „Vede“ prinaša sledečo vsebino:

Hipolit Boczkowski: Krščanski sociolog pater dr. K. Zimmermann. — Dr. Ivan Žmavc: Uvod v naraven nazor o svetu. — Dr. Ivan Prijatelj: Slovensčina pod Napoleonom. — Dr. Bogumil Vošnjak: Uvod v občna načela državnega nauka. — Dr. Josip

nboga, ga tepe nadloga! Ta stari slovenski pregovor se bo gotovo uresničil tudi pri nas. Le žal, da se usede gotovim koritarjem na lim toliko nerazodnev, kateri morajo potem žrtvovati vse, kar so z žulji svojih rok pridelali in morajo garati leta in leta, da se odpomorejo od bremen, ki so jim jih naložili na ramena razni koritarji. — Res žalostna nam majka!

Gospodarska zveza v Ljubljani je baje tista, ki nagovarja logaške koritarje za otvoritev konsumna. Pravijo, da bi se na ta način rada iznebila vsaj enega dela velikega polna, ki ga ima s svojih skladiščih. Torej konsumarji, "dobro tek". Gospodarska zveza vam bo preskrbela dobro judovsko blago po izredno visokih, pardon, nizkih cenah.

Maček Fran (Kristanov France) je dal svojo hišo na razpolago za snujoci se konsum. Seveda hišo bo treba temeljito predelati in prezidati. Na čevage stroške, to je pa drugo vprašanje. Kaj ne g. Kristan. Če je kmet in delavec tako neumen, zakaj pa ne — saj vas to nič ne velja. — Če so vam čuki sezidali klet, toliko lažje vam bodo neumni kmetje hišo. — Znat se mora, kaj ne France!

Urbas Josip, novopečeni farški podrepenik je glavni agitator za konsum. Brihtna glava tega nekdanjega navdušenega demokrata, poznejšega liberalca sedaj potuhnenelega klerikalca, je že našla, da bi se dalo s pomočjo konsumna vendar enkrat priti do polnega korita. Mastna služba ravnatelja in revizorja bo de mastna pečenka, kaj g. Urbas. Farški stranki — kakor jo je značaj Urbas pred nazival — najskrenejše čestitamo na pridobitvi tega očividnega koritarja!

Črna hvaležnost farške stranke se najočividnejše vidi v Logatcu. Velesposobna trgovska hiša Jos. Bruss je žrtvovala marsikateri tisočak v klerikalne namene. Samo za cerkev je dala ranjka gospa Maguc kot lastnica firme Bruss 29.000 K. Koliko za takozvani Port Artur (čukov dom) naj molčimo. In gospod Josip Lapuh solastnik tvrtke ni li žrtvoval vse svoje moči v prid klerikalizmu. Lahko se reče da bi Dolnje logaške fare, društvenega doma itd., še dolgo, dolgo ne bilo ako bi g. Lapuh s svojo neumorno pridnostjo in poštrevnostjo toliko delal, da imajo klerikalni koritarji polno skledo. Farška hvaležnost pa mu bode v zahvalo postavila konsum in se borila, da uniči svoje največje dobrotnike in vse to v znamenju vere!

Iz Vel. Ubelskega. Tam pod silovlasim Nanosom v kotu, se nahaja vasica Vel. Ubelsko, ki šteje komaj borih 30 hišnih posestnikov. Tekom tega tedna sem se večkrat sprejel tamkaj in zvedel zelo zanimive stvari, kako se namreč še dandanes kršijo postave, ne oziraje se na paragrafe ali potrebo davkoplačevalcev, nego le na milost veljaka, ki plačuje le majhen del od tega, kar plačujejo drugi občani. Časi postajajo vedno slabši, le revščina se širi na vse kraje, šole pa rastejo, kakor gobe po dežju ravno tam, kjer jih ni potreba. Na Vel. Ubelskem je bila šola sezidana že pred 32. leti. Nahaja se še danes v prav dobrem stanju in popolnoma zadostuje naraščaju otrok. A nobena zahteva, da se sedanja šola, popolnoma v dobrem stanju uniči in na istem mestu sezida nova šola. Za slučaj pa, če bi tega ne dovolil hrenoviški občinski odbor, naj se sezida nova šola zadaj za sedanjo šolo na griču, t. j. na prostoru, ki bi bil pripraven edino-le za kake trapiste.

Vošnjak: Dodatki k spominom. — Albin Ogris: Moderna civilizacija in plodovitost narodov. — Drobno gradivo: Dr. Oswald Karol: Donese k psihologiji velemestnega mladinskega zločinca. — Prof. M. Murko: Rodoljubna knjiga brez rodoljublja. — F. V. Avstrijske univerze. — Pregledi in referati. — Kultura. — Sevič: Dositej Obradović. — I. H. Z.: 80 let upodobljajoče umetnosti na Slovenskem. — Jurčič: Zapiski iz berila. — P. Glonar: Slovensko slovstvo. — Filozofija: Dr. Rostohar: "Uvodno v znanstveno mišljenje." — Avstrijske srednje šole. — Ivan Strohal: Priroda in država. — R. K.: Etika. — Država in družba. — Publicistika. — Kulturni boj?

Že iz navedenih rubrik in naslovov je videti, kako važno revijo smo dobili z "Vedo". Založništvo pozivlja vse ki niso še plačali naročnine, — "Veda" stane na leto 8 K, da naj to store do prihodnje številke, ker se jim sicer list ustavi. Prepričani smo, da se bo našlo v naprednih vrstah dovolj naročnikov, ki bodo radi vsaj z bomo naročnino 8 K na leto podprli to važno podjetje, da se zagotovi "Vedi" obstoj in ugoden razvoj. Opozorjamo vse, ki jim je mar slovenskega napredka in kulture in žele, da se povzdigne naše znanstvo na "Vedo", ki naj dobi mnogo naročnikov in čitateljev. L.

Ta prostor je popolnoma nemogoč za dovanje materijala in po mojem mnenju ne odgovarja nobenemu paragrafu ljudskošolskega zakonika. Na eni strani se nahaja vaški potok, kjer se vedno nahajajo živinski odpadki, na drugi strani pa ni gotovo, da bi v kratkem voda ne vzela cele stavbe. Nova stavba je proračunjena na okroglo 40.000 K. Od kod vzeti ta denar, če ne od davkoplačevalcev. K šoli na Vel. Ubelskem pripadajo še štiri vasi iz šolskega okoliša, a vendar se bo kljub temu nahajala šola popolnoma na periferiji, Otroci bodo morali za približek hoditi v šolo še čez velik potok, ki je v zimskem času večkrat neprestopen. In vse to sta dobro vedela okrajni šolski svet v Postojni in deželni šolski svet v Ljubljani. A vse pritožbe so romale najbrže naravnost v koš, akoravno bi morala biti šola na vsak način v centru šolskega okoliša. Gospodje klerikalci! Kje je pravica, da kršite in leptate paragrafe in držite samo na posameznike ne meneč se za davkoplačevalce. Ali morda slavni klerikalni deželni šolski svet misli, da so tisočaki navadni groši!

Izpod Stola. V Hrušah se je vršila dne 21. t. m. gledališka igra klerikalnih študentov. O tem, kdo bo igral ali igrala, je imela glavno besedo neka bolj debela gospa. Izključena so bila dekleta, ki so rodila brez zakonskih mož, njih hčere, dalje škrbe, pikaste, s predolgimi zobmi — ali nazadnje je bilo vse dobro, bodi baraba ali prešestnik. Koj prvi predstavi je terjal predsednik ono posestnico, ki so na njenem podu igrali, za vstopnino, češ, da ni vstopnine plačala, kar pa je ona gotovo storila. Trije odborniki so pred igro odstopili, ker je hotel prvo besedo imeti neki mlečnozobi fantiček. Prvo igro so igrali fantje in je bil še dosti mir, ko so se vračali zvečer domu od izkušanj. Ko so pa imela izkušnje za drugo igro dekleta, so pa še ob 11. ponoči okolo razgrajala in celo fante na korajžjo klicala. To je res lep na predek. Zdaj, ko je končal pobral vse pse po vasi, ker je pasja steklina, so morala tuliti dekleta, ker ni psov, da bi tulili. — Kadar mačke ni doma, so miši brez skrbi, tako se v Hrušah zdaj godi.

Slovanski jug.

Branitelji drja. Hinkovića. Kakor pišejo večerajšnji zagrebški listi se je prijavilo preko 60 advokatov Hrvatov in Srbov in odvetnikov za prostovoljne branitelje preganjanega branitelja srbskih zagrebških "veleizdajalcev" drja. Hinka Hinkovića. Razum advokatov se je ponudil dr. Hinkoviću tudi odbor hrvaško-srbske "Slobodne Misli". "Slobodna Misao" piše, da bo omenjeni odbor vse svoje moči napel, da ne bo le hrvaško-srbska in jugoslovanska, nego tudi obča kulturna javnost točno informirana o hudih silah, ki so se vrgle na Hinkovića, ki je obtožen samo zato, ker se je bojeval za čistost in neodvisnost pravosodja in pravice ter proti današnjim pravosodnim škandalom na Hrvaškem, kjer so postali sodniki navadni žandarji korupcionističnega in nasilnega režima.

Nova odkritja o pravosodnih škandalih v zagrebškem veleizdajniškem procesu. Tolikokrat spominjani zagrebški "veleizdajniški" proces bo, kakor se zdi, neizčrpni vir novih in novih odkritij, ki bodo za vselej najjasnejše priče, kako strašno se mora oblatiti svetla boginja pravice, ako se sodniki kot njeni pokrovitelji spustijo v službo političnih anarhistov na vladajočih stolicah. Po odkritju v Vasičevem procesu v Belgradu, po govoru poslanca dr. Srdjana Budisavljevića, ki je razkril, da je šef zagrebške policije v imenu države plačal glavno pričo Djordja Nastića, ter je tudi prinesel Nastiću v soglasju s sodnim senatom stenografske zapisnike za veleizdajniške obravnave v **korrekturo**, prinašata še večerajšnji "Srbobran" in "Pokret" nova faksimila z novimi odkritji. To sta dva pisana papirja duja, Ise Kršnjavića, vseučilišnega profesorja, nekdanjega Kluenovega šefa bogoslovja in naukov in sedanjega voditelja franko klerikalne pravaške stranke, sicer zakletega dušmanina srbskega naroda. Kaj ima skupnega s sodnikom, ki iščejo nepristrano resnico in pravico on kot profesor estetike na vseučilišču, se bo vprašal vsak čestit in vesten človek. Toda iz omenjenih faksimil se vidi, da je, kakor je svoječasno poročal v saboru starčevićanski pravaš poslanec dr. Mile Starčević, bil baš Ise Kršnjavić ta, ki je Rauchovemu državnemu pravdniku Accurti sestavil obtožnico, ki je zahtevala, naj se 5 obtoženih Srbov obesi, ostali pa kaznujejo s težko ječo. Iz vseh teh listin je konečno redigiral Accurti svojo obtožnico. Tekst teh Kršnjavićevih papirjev, katerih je veliko, a omenjeni listi prinašajo samo faksimil številke 18, se popolnoma strinja s tekstom stenografskega zapisnika str. 5739 in 5732 "veleizdajniške obravnave". Na prvi notici omenjenega pa-

pirja polemizuje Kršnjavić odnosno Accurti z branitelji glede vprašanja, ali sta Bosna in Hercegovina pred aneksijo bila dela monarhije in se kot taka nahajala pod sankcijo zakonov o veleizdaji. V drugi notici pa prikazuje Kršnjavić in Accurti, kako morejeto tudi drugače neznatna dejanja postati v danem trenutku veleizdaja. Ta škandal je odkril že lani v saboru dr. Mile Starčević. Ban Tomašić je odgovoril s emfazo, da se bo po zakonu nastopalo proti vsem onim, ki so uprizorili veleizdajniško gonjo, nazivajoč vse te "pokvarjene elemente". Dr. Hinković je potem v svoji kritiki abolicije veleizdajniškega procesa citiral te banove besede. In kaj se je zgodilo sedaj? Dr. Hinkovića toži danes radi javnega upora oni Rauchov državni pravdnik, ki je odgovoren banu Tomašiću. Tomašić pa koketira s stranko "pokvarjenih elementov", katere voditelj je Ise Kršnjavić, ki je odkril krvolok srbskega naroda. Ne bo dobro, ban Tomašić!

Rojakom!

Ni še potekla doba dveh let, odkar je razprostrl slovenski "Sokol" krila tudi nad ono pokrajino, kjer je slovenstvo najbolj zasužnjeno in zatirano, teptano po neznajnem renegatstvu, ponižano po brezvestnih izdajalcih naroda. Ugneznil se je na najnevarnejši točki ob narodni meji na Koroškem v Borovljah.

Mala je bila sicer vrsta onih, ki so se povsod in vselej kazali neustrahne Sokole, ne meneči se za šikane, katere so jim prihajale v enomer od strani oblasti — s trdno voljo so prenašali tudi materialne posledice ter odbijali s ponosom vse napade odpadniških stanovskih tovarišev. Spodbujala jih je zavest, da stoji za njimi ogromna četa vseslovanskega Sokolstva.

Treba je bilo gmotne pomoči — mladi Sokol se je obrnil do blagih src slovenskih, in priznati se mora, da so bile prošnje v velikem obsegu uslišane, često žalibog tudi glas vpjiočega v puščavi. Tisočera hvala vam zato, cenjeni rojaki in rojakinje, ki ste na tako blag način dajali ogroženemu "Sokolu" življenjski sil!

"Sokol" tedaj živi! A da ne začne životariti, treba ga spraviti pod streho! Le ako bo borovski "Sokol" telovadil v Borovljah, se bo moglo zahtevati od njega, kar se pričakuje. Dober kos poštrevnosti je, ako morajo člani po trudopolnem dnevnem delu hoditi po eno uro daleč iz Borovelj telovadit. To je tudi vzrok, da je število telovadcev malo, da tudi zanimanje za telovadbo ni tako, kakor bi bilo, ako bi se mogla prihraniti telovadcem enourna pešpot. Velepombno za nadaljni razvoj "Sokola" je tudi dejstvo, da se telovadba po leti o slabem vremenu, po zimi pa sploh ne more gojiti.

Da se te težkoče in ovire odstranijo, sestavil se je na odborovi seji dne 18. t. m. pripravljalni odbor za ustanovitev društva "Sokolski dom", katero bo prevzelo nalogo, nabirati prispevke za zgradbo lastnega doma v Borovljah. Ta korak se mora neizogibno udeležiti, kajti jasno je, da stojimo pred alternativo: ali naj pustimo "Sokola" pasti, edinega na Koroškem, krepko predstraž, ki naj bi kremenito branila mejo napram nasilnemu sovražu — s tem bi bila sokolska misel na Koroškem za vedno pokopana — ali pa mu damo dom, kateri bi bil ob enem trdnjava in telovadnica.

Kdo bi pri takih razmerah odrekel potapljačemu se pomoč ter mu ne podal rešilne roke! Up in nada nas še nista zapustila, da se odprejo srca vseh rojakov, katerim je za usodo naše mile domovine. Vsakdo, ki bo nam prihitel na pomoč, naj bo prepričan, da bo položil svoj še tako skromni dar na najhujšo, najbolj sklečo rano slovenske Koroške! Tu so naša tla, tu novo polje, novo delo!

Vsem, ki hočejo pomagati in delati, klicemo iz srca: Na zdar!

Pripravljalni odbor.

Borovlje, dne 25. maja 1911.

DNEVNE VESTI.

Klerikalci in naša mladina. Eno dejstvo danes lahko z veseljem konstatiramo: Da ima napredništvo v našem srednješolskem dijaštvu toliko dobrega in zdravega naraščaja, da se mu ni treba bati pogina. Naraščaj, zlasti srednješolski naraščaj, je za vsako strujo velikanske, lahko rečemo življenjske važnosti. To je predvsem najbolj znano našim klerikalcem. Kljub neizprosnim persekucijam, kljub popolnemu poklerikaljenju sedanjih kranjskih srednjih šol, kjer se ne gleda ne na zmoglost in sposobnost dijakov, ampak samo na njih politično prepričanje, klerikalci nimajo pokazati nobenega uspeha. In to je, kar jih

najbolj boli. Radi tega napovedujejo sedaj neizprosnost bojkotiranje vseh onih dijakov, ki nečesto kloniti svoje- ga tilnika in klečeplaziti pred raznimi Lampeti in Šusteršiči. Napredno dijaštvo je treba popolnoma izstradati, to je bojno geslo naših klerikalcev. Ni čuda, da radi tega marsikateri dijak zre precej srpo v bodočnost. Če pa "Slovenec" misli, da se napredni naraščaj kaj briga za klerikalni politični bojkot, se strašno moti. Nam tudi prav. Ravno klerikalno dijaštvo živi v Ljubljani v veliki večini od naprednih podpor in če bi hoteli naprednjaki izvajati istotako političen bojkot, si lahko vsakdo misli, kaj bi se zgodilo. Štefe in Terseglav naj se v tem oziru nikar preveč ne penčeta, kajti škodo od političnega bojkota naprednega dijaštva bodo imeli v Ljubljani samo klerikalci in nihče drugi.

Deželnega poslanca dr. Pegana oliko. Gospod dr. Pegan že od nekdaj slovi daleč na okoli kot neizrečeno olikan človek. Svojo slavo je včeraj spet pomnožil. Na Rakovniku so včeraj imeli tombolo združeno s procesijo. Ali pa narobe. Tako, da je bilo poskrbljeno za vero in kšeft. In sleparili so tudi prav po katoliško. Veliki plakati so po Ljubljani oznanjevali, da bo toliko in toliko dobitkov, bilo jih je pa v resnici veliko manj. Na procesijo in na tombolo je prišel tudi olikanec dr. Pegana. Ko zapazi tam nekega človeka, ki je napreden, se začne dreti nad njim, češ — čemu si pa prišel, kaj ne veš, da je to klerikalna prireditel. Ker dotičnik ni na dr. Peganovo hrulacijo reagiral, ga je dr. Pegan, deželni poslanec in deželni odbornik pred celo družbo trikrat udaril. Tako je oliko tega slavnega katoliškega gospoda. Ker ima vsa Ljubljana, ne izvemši niti ožje klerikalne pristaše, o oliku dr. Pegana itak svoje — seveda skrajno neugodno mnenje, zato o tej stvari ne maramo obširneje pisati. Samo registrirali smo ta najnovejši pojav. Naprednjaki pa naj si iz tega vzamejo nauk: Ne hodi te na klerikalne veselice med klerikalne sirovine, saj je povsod naprednih veselice dosti. Kogar pa še do sedaj ni izučilo, naj pa kar samemu sebi pripiše, če se mu zgodi kaj takega, kot se je onemu gospodu zgodilo včeraj na Rakovniku od straui olikanega deželnega poslanca in deželnega odbornika dr. Pegana.

Rešilni voz — pomoč v sili. Iz Sp. Šiške se nam poroča: Zadnji slučaj s Hrvatom Krtinčevićem je zopet osvetlil celo mizerijo naših človekoljubnih naprav. Hrvat je v občinskem zaporu rjovel in upil, kot bi bil obseaden, radovedno občinstvo pa se je sedaj režečem pozabavalo, kot je to že žalibog v navadi. Telefonirali so po rešilni voz v Ljubljano, da spravi režeča v bolnico. Toda dobili so odgovor, da rešilnega voza iz Ljubljane ne pošiljajo v Šiško. To se v 20. stoletju nekako tako glasi: V Šiški gori, prosimo za pomoč — Ljubljanci pa pravijo: radi naš naj Šiška le zgori, mi svojih gasilcev ne pošljemo tja. Tako človekoljubje gospoda slavnega, naj se niti cuku ne obesi za rep. Takih in še hujših slučajev je pri nas vedno več, pa se nihče ne zgane, da bi se v tem oziru kaj storilo trpečemu človeštvu v pomoč. Ljubljana, ki šteje 40.000 prebivalcev, ima še danes samo en rešilni voz. Tako mesto, toliko vsakdanjih slučajev, pa en sam rešilni voz! Žalostno! Takrat ko je tukajšnji trgovec Dev zblaznel, so gospodje v Ljubljani pustili režeča čakati od 3. popoldne pa do 7. zvečer. Potem šele so poslali rešilni voz v Šiško. Ali se pravi to človekoljubje 20. stoletja? In naša domača gospoda. Ta ni fmela še nikdar za kaj drugega smisla, kot kje se boljše pije in je in kako si pod plaščem občinske avtoritete kaj boljše zasluži. Le tiho gospodje! Če ste že tolikokrat vidili, da Vam Ljubljanci v takih slučajih nočejo pomagati, bi si bili za take slučaje preskrbeli vsaj kak navađen voz, določili voznika in vse preskrbeli, da se takega trpina čim preje spravi, kamor spada. Ja, ja, tiste, ki jih imenujete barabe, pustiti mrtve ležati, potem pa kar tako ... pokopati, to ne razume vsak. Ampak vsak občanov pa je opravičen zahtevati, da se tudi glede rešilnega voza tako v Ljubljani, kot v Šiški čimprej kaj bolj človekoljubnega ukrene, kot je bilo dozdaj.

Na naslov mestnega magistrata. Piše se nam: Novi park v Lattermannovem drevoredu še zdaj ni urejen. Zakaj ni, ne vemo in zato tudi ne maramo nikomur delati nobenih očitkov, najmanj seveda mestnemu vrtnarju, ki pač sam najbolj težko prenaša, da ne more v red postaviti parka. Opozorili pa bi mestni magistrat na sledeče: Zdaj se podira staro vojaško oskrbovališče in materijala, izvrstnega materijala za nasipanje potov v novem parku je več kot preveč. Materijal bi se dal s prav majhnimi stroški odpeljati tja. Prilika je ugodna, kakor ne bo več. Napravite torej v novem parku vsaj pota in porabite za to materijal iz starega vojaškega oskrbovališča!

Surovost napram podložnikom ni nikakor lepa lastnost, to naj bi si zapomnil oni višji mestni polic. uradnik, ki njemu podrejene organe (policijske stražnike itd.) zmerja z barabami in drugimi sličnimi primki, ki se iz ust izobraženca sploh ne bi smeli slišati. posebej pa jih ne bi smel rabiti uradnik napram njemu podrejenim organom, ki radi službenega razmerja, v katerem se nahajajo napram njemu, ne smejo odgovarjati in braniti svojega tako kruto žaljenega človeškega ponosa. Ljubljanski mestni policijski stražniki so reveži, ki morajo opravljati za majhno plačo zelo naporno in odgovornostno polno službo in potem naj bodo še zmerjani od svojih predpostavljajenih z barabami! Ne, to res ne gre in ako se kaj takega ponovi, bomo primorani povedati tudi ime tega brezobzirnega policijskega uradnika, česar za danes še ne storimo.

Od kdaj je dovoljeno kolesarjenje po glavnem Lattermannovem drevoredu? Tako se začuden vprašujejo šetalc v tivolskem parku v zadnjem času, ko kolesarjev včasih kar mrgoli po drevoredu. Gospoda Lauter in Jancigaj, če imata za druge stvari časa dovolj, ga imata lahko tudi za to, da se malo pobrigata za kolesarjenje po Lattermannovem drevoredu.

Promocija. V soboto 27. t. m. promovira na praški univerzi g. France Toplak za doktorja medicine. Iskreno čestitamo!

Električna razsvetljava v Šiški. Izmed vseh, javne gospodarske interese zadevajajočih dosedanjih dopisov iz okoliša naše podružnice, nas je najbolj razveselil zadnji dopis, ki se zavzema za vpeljavo električne razsvetljave v Šiški. Ker ne maramo z ostrim nožem javne kritike samo rezati kar je gnilega v tej občini, ampak ker hočemo tudi pomagati, delati za obče ljudske koristi, smo sklenili to akcijo po možnosti podpirati. Da se za to važno vprašanje ugotovi prvi pogoj, namreč, če je sploh upati na tako dobavo iz električne naprave na Savi pri Tacnu, se je včeraj naš urednik o tej zadevi sam informiral na licu mesta. Gospod Česen, lastnik električne naprave bi bil pripravljen tok iz St. Vida tudi v Šiško izpeljati. Električne moči za to novo razsvetljava je več kot dovolj in skoro polovico ceneje, kot jo imajo Ljubljanci. Glavni pogoj bi bil torej podan, treba je le drugi pogoj izvršiti in sicer, da se tudi Šiškarji sami za stvar resno zavzamejo. Dobro bi bilo, če nam vsi, ki bi bili pripravljeni upejati elektriko, bodisi za domačo razsvetljava, ali za gonilno moč pri obrtu, javijo svoje naslove. Ker je to izključno le gospodarskega javnega pomena, je tudi vsako politično strankarstvo izvzeto. Zato se brez skrbi zglašite osebno ali pismeno vsakdo, kdor se za to vsesplošno važno napravo resno zanima. Več o celi zadevi še poročamo.

Umrla je v sredo v Predvoru po kratkem bolehanju Neža Ekar, mati znanega slovenskega časnika g. Antona Ekarja. N. v. m. p. — Umrla je v sredo na Trnovskem pristanu (Acetova hiša) po dolgi bolezni mitniški paznik na Radeckega mitnici, gosp. Alojzij Kregel. Pogreb je danes ob 4. uri popoldne od Trnovskega pristani k sv. Križu. Blag spomin pokojniku!

Šmarogorski župnik. Izpod Šmarne gore se nam poroča: Škofa torej ni bilo sram javnega škandala. Svojega od starosti onemoglega duhovnega sobrata na Šmarni gori je pustil v največji zanemarjenosti izpitati čašo trpljenja do zadnje kapljice. Prav nič se ni briga! In tako je onemogli starček v ponedeljek ob pol 2. uri popoldne izdajal svojo dušo. Pa tudi po smrti se je temu duhovniku nekaj zgodilo, kar doslej še nismo doživeli. Umrl je že v ponedeljek popoldne, a danes je četrtek in še ni pokopan; pogreb bo še le v petek ob 10. dopoldne. Leži torej dva dni čez oblastveno dovoljeni čas na mrtvaškem odru. Zakaj to? Duhovniki se izgovarjajo, da te dni radi procesij ni bilo časa za pogreb. Kaj pa če bi bil umrl v soboto večer ali v nedeljo jutraj? Pustili bi ga celi teden ležati nepokopanega. Procesije so torej več kot pogreb in pri nas je tako pomanjkanje duhovnikov, kaj ne? Pravijo tudi, da je pokojnik sam želel, da ga puste še 48 ur ležati zunaj groba. Ne verjamemo, da bi bil to želel in če je tudi, se take želje iz zdravstvenih ozirov ne morejo upoštevati. Njegova soba je bila tako zanemarjena, da so ga morali prenesti v gostilno na mrtvaški oder. Ja, duhovni brati lepo skrbite za svoje duhovne sobrate.

Pogreb Petra Placentinaja. Šmarogorskega župnika se vrši šele danes ob 10. dopoldne. Pri pogrebu bodo navzoči vsi duhovniki okrožja Šmarne gore. Pokopan bo na Šmarni gori poleg cerkve ozir. kapele, in sicer v grobu svojega prednika Antona Jamnika, iz Terboj, ki je bil 16 let du-

hovnik na Šmarni gori in umrl leta 1854. Piacentini leži v gostilni na mrtvaškem odru že od ponedeljka. Pokojni je rodom Lah iz Delegne pri Korminu, je bil baže 25. aprila 90 let star. Na Šmarni gori je služboval 13 let. Preje je služboval na Sušici pri Dol. Toplicah in v Orehu na Krasu. Za rajnika se duhovniki niso veliko brigali, pa tudi on ni iskal njih družbe. Značilno je, da je župnik iz Vodice, kamor je rajni pripadal pod faro, bil takoj o smrti obveščen in da je celo „Slovenec“ šele v sredo poročal o njegovi smrti. Se bolj značilno pa je, da pokojnika do danes niso mogli ali hoteli pokopati. Prestal je, počival bo kakor je želel, gori v rajski višavi.

Tolstovška slatina bo lep vir družbenim dohodkom, ako se udomači med nami tako, da se je bo lahko razpečalo, kolikor je da vrelc podnevi in ponoči. Pomniti pa je, da uprava te slatine prilaga poslati vsakega zaboja en kupon, za katerega plača, ako jej ga vrneš, v korist katerega narodnega društva 20 vin. Prosimo torej vse gostilničarje in trgovce, ki naročajo Tolstovško slatino, da pošiljajo Ciril-Metodovi družbi v Ljubljano vse prejete listke-kupone. Cenjene rodoljube, posebno pa Ciril-Metodove podružnice opozarjamo, da tudi z nabiranjem in vpošiljanjem teh listkov naši družbi vrše rodoljubno delo. Noben kupon Tolstovške slatine naj se ne izgubi in naj ne pride v napačne roke!

Podružnica sv. Cirila in Metoda za obščino Moste priredila 11. junija veliko vrtno veselico pri Novaku po domače „pod Lipo“, na kar opozarjamo že sedaj cenjene prijatelje in podpornike naše prepotrebne družbe. Natančno poročilo o programu sledi.

Jugoslovanska enciklopedija. V prostorih „Matice Slovenske“ bo v soboto 27. maja seja. Razpravljalo se bo o literarnem abecedarju, ki ga je sestavil g. dr. Janko Siebinger.

Cirkus Schmidt! Danes popoldne ob 4. in zvečer ob 8. velika predstava z izbranim sporedom. Popoldne ob 4. uri predstava za šolsko mladino.

Sudanski zamorci v Ljubljani.

Na dirkališču se je utaborilo okoli 25 afriških zamorcev in zamork, ki vzbujajo veliko zanimanje. Polovica je moških, polovica ženskih, same krepke, lepe postave, moški se nahajajo v starosti 18—32 let, ženske pa v starosti 13—22 let. Ljubljanci jih pridno obiskujejo in jih občudujejo, otroci se jih pa bojijo, ker so tako črni, četudi so drugače zelo dobrodušni, radi bi se tudi pogovarjali, ali slovenski ne znajo, med Ljubljanci ni pa menda tudi gotovo niti enega človeka, ki bi razumel njihov čudni jezik.

Zanimivi so plesi in razne bojne igre, ki jih izvajajo ti nenavadni črni gosti in čudne so pesmi, ki jih pri tem pojejo, kakor so nenavadni tudi bobni, ki bobnajo z njimi. Kadar človek gleda vse to, se mu zazdi, kakor bi bil kje v centralni Afriki in ako bi se te predstave vršile v kakem temnem gozdu, bi marsikakega strahopeta morda še strah spreletel, četudi so ti sudanski zamorci, ki so prišli v Ljubljano, zelo domači in prijazni. Včeraj sta sedeli dve prav lepi gospodični na prvem prostoru in občudovali zamorsko četo, kar se postavlja čisto na rob podjuma dva lepo raščena zamorca in začneta prav po evropsko — kometirati. Gospodični sta prišli v zadrego, rdečica jima je oblila obraz in — odšli sta, četudi sta bila zamorca prav postavna fanta. Ali kaj hočemo, ko sta pa — sudanska zamorca!

Impresario pravi, da so njegovi Sudanci in Sudanke mohamedanske vere. Mogoče ali korana menda ne poznajo čisto nič in za Alaha se menda tudi ne zmenijo veliko, ker drugače ne bi ženske z moškimi plesale in nosile v laseh in na prsih — križev, znamenj krščanstva! Ako bi jih videl kak mohamedanski duhovnik, bi jih gotovo proglasil za liberalce in jih svedčano preklel.

Na vsak način zanimivi gosti so ti sudanski zamorci in vredno je res obiskati jih.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Zgodovina ruske note Turčiji.

Dunaj, 25. maja. Ruska nota Turčiji je vzbudila med vsemi diplomatičnimi krogi velikansko senzacijo. Vaš poročevalec je zvedel iz najbolj zanesljivih diplomatičnih krogov na Dunaju o predzgodovini ruske note Turčiji sledeče: Vsled neprestanih pritiskov turške vlade pri ruski vladi radi postopanja in obnašanja Črne gore pri albanski vstaji, je nameravala Rusija najprej z vso odločnostjo na-

stopiti proti Črni gori, ker stoji na stališču, da se vzdrži na Balkanu popoln mir. Da se Rusija preprča o upravičenosti turških pritožb proti Črni gori, je ruska vlada odposlala v Črno goro dva svoja emisarja, da se na lastne oči prepričata o postopanju Črne gore. Toda oba emisarja sta sporočila ruski vladi, da so turške pritožbe popolnoma neosnovane. Črna gora je bila namreč primorana k oboroževanju, ker se nahaja ob njeni meji 34.000 mož turške armade. Ruska vlada je po teh informacijah ukazala svojemu poslaniku pri Porti, naj tozadevno pri turški vladi posreduje. Toda vsa Čarikova posredovanja so bila popolnoma brezuspešna. Medtem pa se je turška armada od dne do dne bolj sumljivo obnašala ob črnogorski meji. Črnogorska vlada se je vsled tega obrnila na evropske vevlasti s prošnjo, naj protestirajo proti takemu postopanju Turčije. Toda položaj je postajal od dne do dne bolj kritičen. V ponedeljek je ruski poslanik na Cetinju obvestil svojo vlado in ruskega poslanika v Carigradu Čarikova, da je konflikt med Turčijo in Črno goro skoro neizogiben in da pride lahko že tekom 48 ur med obema državama do spopada, če ruska vlada ne stopi odločno proti Turčiji. Rusija je to tudi storila in izročila Turčiji takoj svojo znano noto.

Dunaj, 25. maja. Vsled ruske note Turčiji, ki se smatra radi velike ostrosti in nenavadne energičnosti kot nekaj ultimatum Turčiji, so prišle vse evropske vevlasti v precejšnjo zadrego. Rusija namreč v svoji noti zahteva, da Turčija nemudoma umakne svoje čete od črnogorske meje. A ravno to postane za Turčijo radi albanske vstaje lahko še zelo usodopolno. Vevlasti so bile silno preseščene, ker o noti poprej sploh niso ničesar vedele. Toda včeraj je Rusija o svojem koraku proti Turčiji obvestila vse vevlasti in jim narisala položaj med Črno goro in Turčijo.

Dunaj, 25. maja. V Turčiji vlada radi nepričakovane ruske note velikansko razburjenje. Položaj je silno resen in skrajno kritičen. Na eni strani mori Porto sedaj ruska nota, na drugi strani pa je prišlo med njo in Bolgarsko radi umora bolgarskega častnika Georgijeva na meji do ostrega konflikta. Bolgarska vlada zahteva od Turčije odločnega zadoščenja, katerega ji pa Turčija dosedaj še ni dala. Tako je tekom današnjega dne tudi bolgarski poslanik v Carigradu izročil Porti ultimatum svoje vlade. Če Turčija Bolgarski nemudoma ne ugodí, zna priiti med obema državama do hudega spopada. V tukajšnjih diplomatičnih krogih prevladuje sedaj mnenje, pa bo Turčija radi albanske vstaje in spora med Mladoturki popolnoma kapitulirala pred Rusijo in tudi Bolgarsko.

Cetinje, 25. maja. Vsled provokatorične pisave mladoturških listov proti Črni gori odgovarja črnogorski uradni list „Glas Crnogorca“ v daljšem članku sledeče: „Ako se Turčija predrzne, da prestopi s svojo armado črnogorsko mejo, tedaj bo dobila od Črne gore tudi primeren odgovor. Črnogorci se namreč ne boje nobene vojne, ker so vedno na to pripravljeni. Črna gora ne pozna nobenega strahu, najmanj pa turškega.“

Stališče ministra Glomblinskega ojamano.

Dunaj, 25. maja. Položaj železniškega ministra prof. Glomblinskega je z ozirom na dejstvo, da bo vsepoljska stranka pri državnoborskih volitvah v Galiciji popolnoma poražena, precej ojamano. Glomblinski je namreč v kabinetu zaupnik Poljakov, toda kot tak ne bo mogel dolgo vzdržati, ker ne bo imel za seboj zanesljive večine. Glomblinski bo te dni zapustil sanatorij, v katerem se sedaj nahaja in odšel na daljši dopust. Ni še sicer gotovo, če bo še pred sestankom novega kabineta demisijsko, vendar pa je gotovo, da pada demisijsko še to jesen.

Razne vesti.

* **Sufragetke na kolenih.** Sred dneva se je izvršil v južnoafriškem mestu Johannesburgu nenavaden in zanimiv prizor. Zjutraj, ko so hodili moški po svojih poslih, opazili so na svoje veliko začudenje na hodniku ene najbolj prometnih ulic par stotin dam iz boljših slojev klečati na tleh. Moški so se temu čudili iz dna duše. Ali so morda popadale na kolena, da jih mogoče prosijo za oprostitev, ker so zahtevale volilno pravico? Niso zato klečale gospe, da bi se ponižno pokorile, temveč za to, ker se niso hotele več pokoriti. Klečaje so namreč risale po tleh velikansko reklamo za velik ženski škod, ki se je imel vršiti in na katerem so hotele zahtevati za se volilno pravico. Ko so dovršile v eni ulici svoje delo, so odšle v drugo, kjer se je cela stvar pričela iznova.

Lastnik in glavni urednik Milan Plut.
Odgovorni urednik dr. Ivan Lah.
Tiskar „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Mali oglasi

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe, 4 vin. — Najmanjši znesek 50 vin. — Pismenim vprašanjem je priložiti znamko 20 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Obleke za gospode najnovejšega kroja prodaja po lastni ceni radi pomanjkanja prostora konfekcijska trgovina A. Lukič, Pred Škofijo št. 19. 293/10—1

Hiša z vrtom na lepem kraju, pripravna za vsako obrt s 4 sobami in kletjo se prodaja. Kje, pove „Prva anonimna pisarna“. 296/3—1

Dva krojaška pomočnika sprejme takoj v trajno delo Franjo Pungertar, Trbovlje. 79/4—1

Hiša z vrtom in konicijo se prodaja, ali odda v najem. Zelena jama šte. 92 pri Ljubljani. 297/3—1

Išče se 2—3 slikarske in plesarske pomočnike za trajno delo proti dobri plači. Nastop takoj. Kje, pove „Prva anonimna pisarna“. 298/2—1

200 hl vina ima na prodaj po nizki ceni Vinarska in gospodarska zadruga v Dornbergu, Gorishko. 149/5—1

Kupujte „JUTRO“. Izvod samo 6 vinarjev.

Diplomirani krojač Anton Presker Ljubljana, Sv. Petra cesta 14 priporoča svojo krojačnico in veliko zalogo oblek.

Posestvo

v Rožu na Koroškem

obstoječe iz hiše in dveh oralov sveta se takoj pod jako ugodnimi pogoji prodaja. Na hiši je gostilna brez konkurence in že vpeljana mesarija. Pri hiši je lepo gospodarsko poslopje, prizidan salon, kegljišče, ledenica in klavnica. Kraj je za gostilno jako ugoden, ker se nahaja v bližini večjega kolodvora. Naslov se izve pri upravnistvu „Jutra“.

TEODOR KORN

poprej HENRIK KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter in:: stalater vodovodov ::

LJUBLJANA

Slomškova ul. 3 in 10

Podružnice: Stari trg 9.

Priporoča se p. n. občinstvu za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem, z

asbest-cementnim škrljem (Eternit) patent Hutsehek, z izbočeno in ploščnato opeko, lesno-cementno in strešno opeko.

Vsa stavbinska in galanterijska, kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.

Poprave točno in ceno.

Proračuni brezplačno in poštne prosto

KINTA

Priznana močna, lahko tekoča solidna in neprekosljiva so **KINTA kolesa.**

Najboljšanje jamstvo. Ilustrovani ceniki brezplačno.

K. Camernik LJUBLJANA, Dunajska c. 9. Special. trgovina s kolesi in posam. deli. Izposojevanje koles.

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da je naš iskreno ljubljeni, dobri soprog, oziroma oče, gospod

Alojzij Kregelj,

mitniški paznik na Radeckega mitnici,

včeraj popoldne po dolgi, težki bolezni, previden z zakramenti za umirajoče, v 60. letu starosti mirno preminul.

Pogreb dragega rajnika bo danes v petek, dne 26. maja ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Trnovski pristan (Acetova hiša) na pokopališče k sv. Križu.

Dragega rajnika priporočamo v blag spomin.

Ljubljana, dne 26. maja 1911.

Zalujoči ostali.

Najboljše odgovori „Slovenca“ vsak naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“, ali pa najde novega naročnika!

Lepa vodna moč

3 metre padca, z 19 orali arondiranega sveta z gospodarskim poslopjem in žago, pol ure od železniške postaje Domžale, se po zelo ugodni ceni prodaja.

Natančnejše podatke da iz prijaznosti g. Jos. Petrič, tovarnar na Viru, p. Dob.

Gg. botrom in botricam priporočam birmanska darila.

Nikelnasta moška ura z verižico od . . .	K 450 naprej.
Prava srebrna moška ura z verižico od . . .	K 970
14 karatna zlata moška ura z verižico od . . .	K 44—
Nikelnasta damska ura z verižico od . . .	K 850
Prava srebrna damska ura z verižico od . . .	K 950
14 kar. zlata damska ura z verižico od . . .	K 20—
Uhani zlato na srebro	K 180
14 kar. zlati uhani	K 450

Največja in najsolidnejša trdka **H. Suttner** Mestni trg (nasproti rotovžu). Sv. Petra cesta 8.

Lastna tovarna ur v Švicl. Tovarniška znamka „Iko“

Telefon interurban šte. 129.

Valjčni mlin v Domžalah I. BONČAR, LJUBLJANA

Centralna pisarna in skadišče: Vegova ulica št. 6.

Priporoča pšenično moko izvrstne kakovosti kakor tudi otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici: Gruden & Co., Ston trg šte. 9.

„Jutro“ se prodaja v Trstu po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Becher ulica Stadion,
Trevisan ulica Fontana,
Pipan, ulica Fabra,
Bevk, trg Goldoni,
Vovk, ulica Carducci,
Stančič, ulica Molinpiccolo,
Sekovar, Vojašnični trg,
Hrast. Poštni trg,
Mož, ulica Miramar,
Magolo, ulica Belvedere,
Geržina, Rojan,
Raunacher, Campo Marzio,
Bruna, SS. Martiri,
Ercigoj, ulica Massimiliana,
Rončelj, ulica S. Marco.

Cechimi, ulica dell' Istra,
Bruna, ulica del Rivo,
Bubnič, ulica Sette Fontane,
Gramaticopulo, ul. Barriera,
Spöder, ulica Barriera,
Lavrenčič, Vojašnični trg,
Benusi, Greta,
Kichel, Rojan,
Baje, ulica Geppa,
Luzatto, ulica Acquadotto,
Segulin, ulica Industria,
Železnik, Sv. Ivan,
Lug, ulica S. Lucia,
Zidar, Sv. M. Magdalena,
Hreščak, ulica Belvedere.

Naročajte in kupujte „JUTRO“!
Izvod samo po 6 vinarjev.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica šte. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

Miši in podgane naredo največjo škodo v kletih in skladiščih.

Te se najhitreje uniči z mojo nanovo od mene iznajdeno uničevalno pasto, ki jo more vsakdo in povsod uporabljati. Cena pasti pol kilograma K 3.—. Izgotavljam tudi najnovejšo in od občinstva kot najboljšo priznane mehanične pasti za miši in pod gane, ki prekosi vse iznajdbe na tem polju. Vjame se v tako past 15 do 20 miši, ne da bi bilo treba past znova nastavljati. Cena pasti za podgane 8 K, za miši K 3-60 do 5-20. Dobiva se pri iznajditelju in izdelatelju

L. Pösch kleparski mojster, Dunaj XVII., Blumengasse šte. 60.

Izgotavlja stenske in namizne akvarije, kopalne kabine za ptice, ročne, stenske, vozne in nagrobne svetilke, itd.

Nekaj izborno ohranjenih

automobilov

vseh velikosti se ceno proda.

Moje ime jamči za solidno in dobro postrežbo. — Zavod za popravilo avtomobilov in trgovina

Ing. **JURIJ TMEJ**, Dunaj XVII.,

Santergasse 13.

Primerna

birmanska darila!!

Najmodernejšje obleke za dečke iz temno plavega ali črnega ševiota in kamgarna kakor tudi bele obleke za deklice iz pike-a, batista in čipk. Največja izbira oblek za gospode in damske konfekcije.

Cene priznane nizke!

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5.

A. Feldstein

priporoča svojo
galanterijsko knjigovoznico
na Radeckega cesti šte. 12.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četrtletno 1 K 1-80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Eternit

ETERNIT-tovarna

Patent **HATSCHEK**.

Najboljše pokrivanje streh

General. zastop: V. Janach & Co., Trst.

Glavna zaloga:

T. Korn, Ljubljana.

Najboljši pokončevalec
mrčesa je brezdvomno
F. Scherag-a

JANOL

pomori podgane, miši,
stenice, ščurke i. t. d.
- pod garancijo. -

Naroča se:

Dunaj XV.,

Fünfhausgasse šte. 5.

Nova gostilna

v Spodnji Šiški, Gasilska ulica (v lastni novi hiši).
Izborna vsakovrstna domača vina, vedno sveže pivo, gorka in mrzla jedila, kava, čaj itd. itd.

Za obilen obisk se vljudno priporoča

PETER ŠTEPIC, vinotržec.

„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Državni kolodvor.

Blaž, Dunajska cesta.

Sever, Krakovski nasip.

Piehl, Kongresni trg.

Češark, Šelenburgova ulica.

Dolenec, Prešernova ulica.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Mrzlikar, Sodna ulica

Šubie, Miklošičeva cesta

Zupančič, Kolodvorska ulica.

Pirnat, Kolodvorska ulica.

Šenk, Resljeva cesta.

Kotnik, Šiška.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Košir, Hišlerjeva ulica.

Stlene, Valvazorjev trg.

Sušnik, Rimska cesta.

Ušentčnik, Židovska ulica.

Kleinsteln, Jurčičev trg.

Wisiak, Gosposka ulica.

Kustrin, Breg.

Tenente, Gradaška ulica.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg

Sitar, Florjanska ulica.

Blaznik, Stari trg.

Nagode Mestni trg.

Kane, Sv. Petra cesta.

Treo, Sv. Petra cesta.

Kušar, Sv. Petra cesta.

Podboj, Sv. Petra cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blizjak, Bohoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama

Blč, Zaloška cesta.

Svetek, Zaloška cesta.

Jamšek, Tržaška cesta.

Štravs, Škofja ulica

Zadel, Karlovska cesta.

Likar, Glince.

Sterkovič, Dunajska cesta

Rezervni zaklad

nad pol milijona

== kron ==

Kmetska posojilnica

== ljubljanske okolice ==

Stanje hranilnih

vlog dvajset

milijonov kron

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih

$4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5% brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100,000.000—

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20,500.000—

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska šte. 118.

Najmodernejšje črke.

Litografija.

Poštne hranilnice šte. 76307.

Del. glavica:

K 5,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih $4\frac{1}{2}\%$

Rez. fond nad:

K 610.000.